

Վերապատրաստող կազմակերպություն

ՀՀ ԿԳՄՄ «Մարտունու Տ. Արրահամյանի անվան ավագ դպրոց»

ՊՈԱԿ

Հերթական ատեստավորման ենթակա ուսուցիչների
վերապատրաստում

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Առարկան՝	«Տեխնոլոգիա»
Թեմա՝	«ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԿՈՂՄԻՑ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄԱՌՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ ՆԿԱՏՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ»
ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝	ՄԱՐՏՈՒՆԻ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝	ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՄԻԿ
Ուսուցիչ՝	ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ ՆԱԻՐԱ
ԴՊՐՈՑ՝	«Գեղիովիտի Ալ. Մյասնիկյանի անվան թիվ 1 միջնակարգ դպրոց»

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Գրական ակնարկ	4
Մասնագիտական կողմնորոշման հասկացությունը	4
Փորձարարական դաս	9
Մասնագիտական կողմնորոշման դասափառ	9
Յետագոտական աշխատանք	10
Եզրակացություն	12
Գրականության ցանկ	12
Յավելված	13
Դասի պլան 1	13
Դասի պլան 2.....	16

Ներածություն

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություն շրջանավարտների առաջնային կրթական խնդիրներից մեկը մասնագիտություն գիտակցված ընտրությունն է : Ներկայումս , ազատ տնտեսական հարաբերություններով պայմանավորված՝ այն դառնում է առավել արդիական և հրատապ: Նորագույն տեխնոլոգիաների , կրթություն և աշխատանքի նոր շուկաների զարգացման պայմաններում շատ մասնագիտությունների և զբաղմունքների համար ներկայացվում են նոր պահանջներ , ծնվում են նոր մասնագիտություններ , որոնց մասին սովորողներն ու նրանց ծնողներն անգամ պատկերացում չունեն : Բացի ոչ բավարար տեղեկատվությունից , կարևոր է նաև հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների սովորողների նախասիրությունների և անձնային որակների բացահայտումն ու զարգացումը և նախընտրած մասնագիտություն համադրումը աշխատաշուկայի ներկա և կանխատեսվող պահանջարկի հետ : Մասնագիտական ընտրությունից հետո հաջորդ կարևոր խնդիրը մասնագիտական ուսումնական հաստատություն ընտրությունն է : Անձի մասնագիտական ուղղվածություն ու կարողությունների բացահայտման աշխատանքները պետք է սկսել նախադպրոցական տարիքից՝ կողմնորոշման գործընթացի սուբյեկտի տարկելով ոչ թե միայն խորհրդատու մասնագետին , այլ ներառելով բոլոր ուղղակի և անուղղակի ազդեցություն ունեցող անձանց՝ առարկայական ուսուցիչներ , մանակավարժներ , հոգեբաններ , ծնողներ , գործատուներ : Մասնագիտական կողմնորոշման հիմնահարցերը հասարակական հետաքրքրություն են արժանացել միայն 19-րդ դարի վերջերից : Այն հանգամանքը , որ իր ընդունակությունների ն համապատասխան մասնագիտություն և աշխատանք ընտրած անհատը ավելի մեծ օգուտ է բերում իրեն և հասարակությանը , հիմք է դարձել մասնագիտական կողմնորոշման , մասնագիտություն ընտրություն գործընթացների գիտական հիմնավորման , մեթոդաբանություն մշակման անհրաժեշտություն համար : Մի կողմից դա աշխատաշուկայի , զբաղմունքների մասնագիտությունների , մասնագիտական կրթություն համակարգի ուսումնասիրություն հարց է , մյուս կողմից՝ անձի անհատականության , նրանց հետաքրքրությունների , ցանկությունների , հակումների և ընդունակությունների ուսումնասիրման մեթոդների , դրանցով ստացված տվյալների հիման վրան պատակահարմար ու պրոֆեսիոնալ խորհրդատվություն իրականացման համակարգի ստեղծման ու կիրառման : Տարբերելը կրկնում գործում են մասնագիտական կողմնորոշման և

մասնագիտական խորհրդատվություն տարբեր համակարգեր և հավաքագրված ինֆորմացիան տարածվում է գրքերի, ծալ արթերթերի, պարբերականների և էլեկտրոնային կայքերի միջոցով:

Գրական ակնարկ

Մասնագիտական կողմնորոշման հասկացությունը

Մասնագիտական ընտրությունն շեմին կանգնած մարդիկ տարբերվում են շրջապատող աշխարհի պահանջներին համապատասխան իրենց հնարավորությունները գնահատելու և իրենց ճանաչելու ձգտմամբ: Մասնագիտական ինքնագիտակցությունը զարգացման հարցում առավել զգայուն են հատկապես ավագ դպրոցականները: Սակայն մասնագիտությունը ընտրությունը մասնագիտական կայացման բարդ, երկարատև, շարժական և հակասական գործընթացի միայն սկիզբն է: Այդ գործընթացում Տ. Վ. Կոլդրյավցևն առանձնացնում է չորս շրջան.

1. Մասնագիտական մտադրություններին ծագում և ձևավորում: Դրահաջող իրականացման հոգեբանական չափորոշիչը՝ աշխատանքային, հասարակական պահանջմունքների և անձի մասնագիտական պահանջմունքների միջև համապատասխանություն գտնելն է:
2. Մասնագիտական կրթություն և դաստիարակություն: Սրահաջողությունն հոգեբանական չափորոշիչը անձի մասնագիտական ինքնորոշումն է, այսինքն՝ իր հանդեպ վերաբերմունքի ձևավորումը՝ որպես ընտրված մասնագիտության և մասնագիտական ուղղվածություն սուբյեկտի:
3. Ակտիվ ներխուժում մասնագիտական միջավայր և մասնագիտական պարտականություններին կատարում: Սրա իրականացման հաջողությունն հոգեբանական չափորոշիչը մասնագիտության ակտիվ տիրապետումն է իրական աշխատանքային գործընթացի և արտադրական հարաբերություններին պայմաններում և իրեն գտնելը աշխատանքային կոլեկտիվների համակարգում:

4. Անձի հնարավորությունը և մասնագիտական ձգտումների իրականացումը ինքնուրույն աշխատանքում (լրիվ կամ մասնակի)¹:

Հանրակրթության ոլորտում մասնագիտական կողմնորոշման ուսուցման և դաստիարակության գործընթացների անբաժան մասն է, որոշակի առումով նաև մանկավարժական գործընթացի բնականոն շարունակությունը, հանրակրթության տրամաբանական ավարտը: Մասնագիտության ընտրության հարցում խորհրդատվությունը նպատակ ունի ապագա մասնագիտության համար առավել անհրաժեշտ առարկաների ավելի խորը ուսումնասիրությունը, նախադրյալներ ստեղծելու աշխատանքային միջավայրին, մասնագիտությանը արդյունավետ հարմարմանը, նաև ապագայի նկատմամբ տեսանկյունից վստահության ձևավորմանը: Մասնագիտական կողմնորոշումը գիտականորեն հիմնավորված սոցիալ-տնտեսական, հոգեբանամանկավարժական, բժշկաֆիզիոլոգիական գործընթաց է, որը կոչված է նպաստելու անձի կողմից մասնագիտության գիտակցված ընտրությանը և կարիերայի պլանավորմանը՝ բացահայտելով և զարգացնելով վերջիններիս անհատական, հոգեբանական առանձնահատկությունները, հետաքրքրությունները և հակումները, ինչպես նաև ձևավորել աշխատանքի նկատմամբ դրական վերաբերմունք շուկայական հարաբերությունների պայմաններում: Հանրակրթության ոլորտում մասնագիտական կողմնորոշման ծառայությունների հիմնական նպատակը սովորողների կողմից մասնագիտության գիտակցված ընտրությանը նպաստելն է, ինչը հնարավոր է ձեռք բերել հետևյալ խնդիրների լուծման արդյունքում՝

- տրամադրել տեղեկատվություն և խորհրդատվություն սովորողի նախասիրություններին, հակումներին, անձնային որակներին և աշխատանքային պահանջներին համապատասխան,
- ձևավորել աշխատանքի և հասարակական հարաբերություններին նկատմամբ համարժեք վերաբերմունք,
- նպաստել կարիերայի պլանավորման և ձեռնարկատիրական գործունեության միջոցով ինքնազբաղվածության ապահովմանն ուղղված գիտելիքների, կարողությունների ձևավորմանը,
- հոգեբանամանկավարժական դիագնոստիկ մեթոդներով բացահայտել սովորողների անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները՝ իմացական գործընթացների առանձին հատկանիշները, խառնվածքը,

¹ Կուրյայալցև Վ.Տ. Ճանապարհներ. Նախադպրոցական կրթության զարգացման նախագծի հայեցակարգային հիմքերը / Վ.Տ. Կուրյայալցև. - Մ.: Ventana-Graf, 2007

բնավորությունը , ընդունակությունները , նախասիրությունները , հակումները , հետաքրքրությունները , պահանջմունքները , դրդապատճառները ,

- կազմակերպել և անցկացնել խմբային դասընթացներ՝ ուղղված կարիերայի պլանավորման հմտություններին զարգացմանը ,
- խոցելի սոցիալական խմբերի սովորողների հետանցկացնել անհատական աշխատանք՝ ուղղված աշխատաշուկամուտք գործելու խոչընդոտների բացահայտմանն ու դրանց հաղթահարմանը
- ձևավորել համագործակցության ճկուն և համակարգման ազդեցական ուսումնական հաստատություններին (արհեստագործական , միջին և բարձրագույն մասնագիտական) , ինչպես նաև գործատուների , զբաղվածության և համալիր սոցիալական ծառայությունների տարացքային կենտրոնների , շահագրգիռ այլ կառույցների միջև :
- Ծառայությունների շրջանակն ընդգրկում է երեք հիմնական ուղղություններ՝ տեղեկատվության տրամադրում , խորհրդատվություն և կողմնորոշում :

Տեղեկատվություն . տրամադրում ճշգրիտ և թարմ տեղեկատվության փոխանցում մասնագիտության ընտրության և կարիերայի (մասնագիտության , մասնագիտական ուսումնական հաստատության , զբաղմունքի , աշխատատեղի , ձեռնարկատիրական գործունեության սկսելու և այլնի) հնարավորությունների , մասնագիտական առաջխաղացման ուղիների և ենթական հնարավոր տարբերակների , ինչպես նաև անհրաժեշտ աջակցության և խորհրդատվությունն որոնելու և գտնելու վերաբերյալ :

Խորհրդատվություն . հոգեբանամանկավարժական տարբեր մեթոդների կիրառմամբ անձին տրամադրվող աջակցությունն է ստացված տեղեկատվությունը իմիբերելու , հասկանալու , մեկնաբանելու , գնահատելու և այլ որոշակի իրադրության մեջ համապատասխանաբար կիրառելու հարցերում :

Կողմնորոշում . անաչառ և անկողմնակալ կողմնորոշման ծառայություն և մասնագիտական աջակցությունն՝ նպատակ ունենալով օգնել անձին ինքնորոշվել , հասկանալու իր անձնային հնարավորություններին և նախասիրություններին անհամապատասխանության պատճառները , հաղթահարել խոչընդոտները կոնֆլիկտները և ծելու ձեռքբերել նոր տեսակետներ , ունենալ առաջընթաց : Մասնագիտական կողմնորոշման գործընթացի բաղադրիչներից հատկապես կարելի է առանձնացնել՝

1. Մասնագիտական իրազեկումը , որը ներառում է մանսագիտության ներքին և զբաղմունքների , աշխատանքային , կրթության և ստանալու հնարավորությունների և պայմանների մասին տեղեկատվության տարածումը :

2. Մասնագիտական հետազոտումը , որը մանսագիտական կողմնորոշման ծառայության ներքին նպատակով անձնի ուսումնասիրումն է : Այս գործընթացում բացահայտվում են անձնային առանձնահատկությունները , արժեքային կողմնորոշումները , հետաքրքրությունները , ընդունակությունները , կարիքները , մասնագիտական նախնական ուղղորդվածությունը :

3. Մանսագիտական խորհրդատվությունը , որը նպատակ ունի բացահայտել անձնի անհատական առանձնահատկությունները և այս և այլն զբաղմունքի /մասնագիտության/ պահանջների համապատասխանությունը : Արդյունքում սովորողը պետք է սպառնալիք պատասխաններ ստանալի և հետքորքորող մասնագիտության , այդ մասնագիտության ամբողջական և ստանալու հնարավորությունների և իր անհատական հոգեբանական առանձնահատկություններին համապատասխանության վերաբերյալ : Այս գործընթացի արդյունավետությունն ապահովման նպատակով կարելի է կազմակերպել այցելություններ տարբեր աշխատատեղեր , հանդիպումներ տարբեր մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսանողների և դասախոսների հետ , մասնակից դարձնել մասնագիտական կողմնորոշման նպատակով կազմակերպած միջոցառումների , հանդիպումների և այլն : Այս փուլում , ընդհանրացնելով մասնագիտական նախնական դիագնոստիկայի արդյունքները և տեղեկատվության հիման վրա ստեղծված պատկերացումները , յուրաքանչյուր անձին տրամադրվում է մասնագիտական խորհրդական եզրակացություն :

4. Մասնագիտական ընտրությունը , որի նպատակն է բացահայտել անձի մասնագիտական համապատասխանությունը , պիտանելիությունը այս կամ այն մասնագիտությանը , աշխատատեղին , զբաղմունքին , մարդու հարմարվողականության մակարդակը կոնկրետ աշխատանքին , զբաղմունքին :

5. Սոցիալ-մասնագիտական հարմարումը , ակտիվ գործունեության միջոցով անձնի հարմարվումն է սոցիալական նոր միջավայրին , աշխատանքի պայմաններին և կոնկրետ մասնագիտությանը : Մասնագիտական հարմարեցման փուլի հաջողությունը մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանքների , մասնագիտության գիտակցված ընտրության արդյունավետության գնահատման գլխավոր չափանիշներից մեկն է :

6. Մասնագիտական դաստիարակությունը անձի մեջ ձևավորում է պարտավորվածություն , պատասխանատվություն զգացումներ , ինքնուրույն որոշում կայացնելու , ընտրություն կատարելու կարողություններ : Մասնագիտական կողմնորոշումն անմիջականորեն կապված է անձի արժեքային կողմնորոշումների , որոնցում հավասարապես ներառվում են և՛ անահատական և՛ հասարակական արժեքները : Յուրաքանչյուր անհատ զտում է ընդօրինակել այն արժեքները , որոնք առավել ավել համապատասխանում են իր նպատակներին և հետաքրքրություններին : Մասնագիտական գործունեությանը վերագրում են հետևյալ արժեքները`

- ինքնահաստատում հասարակություն մեջ և սոցիալական միջավայրում ,
- հեղինակություն աշխատավայրում , մասնագիտական շրջանակներում ,
- ծանոթների , ընկերների կողմից ճանաչում , ինքնադրսևորում և ինքնակատարելագործում , ինքնաբավարարվածություն ,
- իմացություն , կարողություններ և հմտություններ , աշխատանքի նկատմամբ ստեղծագործական մոտեցում ,
- քննադատական մտածողություն ,
- նյութական արժեքներ ,
- սոցիալական դիրք , կարիերայի առաջխաղացման հնարավորություն , անձի պահանջմունքների բավարարվածություն :

Այսպիսով մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանքներում կարևոր նախապայման է անձի դիագնոստիկան , ստացված տվյալների վերլուծությունը , ինչի հիման վրա խորհրդատու մասնագետը կազմում է նրա հետաշխատանքի անհատական ծրագիրը : Վերջինս բնականաբար կընձեռի առավել հասցեական և նպատակային խորհրդատվություն հնարավորություն : Նպատակահարմար է մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանքի անհատական և խմբային ձևերի կիրառումը` տարիքային առանձնահատուկությունների հաշվառմամբ : Օրինակ հանրակրթական ուսումնական հաստատության սովորողների համար անհրաժեշտ է տարանջատել տարրական , հիմնական և ավագ դպրոցի աշակերտներին կամ նրանց խմբավորել ըստ տարիքի : Աշակերտներին մասնագիտական կողմնորոշման ծառայությունների արդյունք է`

- սովորողին անհրաժեշտ տեղեկատվություն բազմակողմում և ուղղորդում ,
- սովորողի կողմից նախընտրած մասնագիտություն հիմնավորում ,
- աշխատանքի նկատմամբ դրական վերաբերմունքի ձևավորում ,

- սովորողի ինքնորոշումը ,
- կարիերայի պլանավորման և ձեռնարկատիրական գործունեության մասին առաջնային իմացությունը ; Մասնագիտական կողմնորոշման ծառայությունների արդյունքը գնահատելի է , եթե առկա են ստորև բերված հիմնական հարցերի պատասխանները`
  - ընտրել է արդյոք սովորողը մասնագիտություն ,
  - ի՞նչն է ազդել ընտրություն վրա ,
  - նաուսի՞ համապատասխան տեղեկությունն իր նախընտրած մասնագիտության մասին ,
  - համապատասխանու՞մ է այն իր հետաքրքրություններին ,
  - նախընտրած մասնագիտությունը համապատասխանու՞մ է սովորողի ֆիզիկական առողջությանը ,
  - արդյո՞ք ծնողների կողմից ընդունելի է նրա ընտրությունը² :

Փորձարարական դաս

Մասնագիտական կողմնորոշման դասախոս

Վարժություն «Լավագույն մոտիվը»

Նպատակը . Օգնել մասնակիցներին գործնականում հասկանալ մասնագիտության ընտրության իրենց մոտիվը :

Տարիքային խումբը 13 և բարձր

Տևողությունը . 30 րոպե

Ընթացքը . Մեր խնդիրն է ընտրել մասնագիտության ընտրության առավել ճիշտ մոտիվը , այսինքն` այն հիմնական պատճառը , որով մարդիկ պետք է առաջնորդվեն իրենց մասնագիտությունն ընտրելիս : Այդ նպատակով

² Մասնագիտական կողմնորոշման ձեռնարկ» , Ե . , 2014, 27-43 էջ :

դասընթացավարը կարդում է երկու ական մոտիվ , մասնակիցները քննարկման միջոցով , հնարավոր է նաև քվեարկու թյամբ պետք է ընտրեն , թե որ մոտիվն է ավելի լավ :

Մոտիվների ցանկը ներառում է 13 արտահայտու թյու ն `

1. Յայ տնի դառնալ ու և փառքի հասնել ու հնարավորությու ն :
2. Յնարավորությու ն շարունակել ու ընտանեկան ավանդույթները :
3. Ընկերների հետու սու մը շարունակել ու հնարավորությու ն :
4. Մարդկանց ծառայել ու հնարավորությու ն :
5. Աշխատավարձ :
6. Աշխատանքի ընդունվել ու դյու ռինությու նը :
7. Աշխատանքի հեռանկարային լինելը :
8. Սեփական հնարավորությու նների ցուցադրման հնարավորությու ն :
9. Մարդկանց հետ շփվել ու հնարավորությու ն :
10. Բովանդակությու նամբ բազմազան , տարաբնույթ աշխատանք :
11. Աշխատանքի ստեղծագործ բնույթը , բացահայտումներ անել ու

հնարավորությու ն :

12. Բարդ , դժվար մասնագիտությու ն
13. Մաքուր , թեթև , հանգիստ աշխատանք³ :

Դասընթացավարը կարդում է 1-ին և 2-րդ , 3-րդ և 4-րդ , . . . և այլն , 12-րդ և 13-րդ մոտիվները , որից հետո ցանկում մնում է 8 մոտիվ : Նույն կերպ կարդում է նաև այս ցանկը այնքան , մինչև մնամեկը :

Դասավանդման կիրառելի մեթոդներն են` ԽԻԿ- (խթանում , իմաստի ընկալում , կշռադատում) , Խճանկար , , Դաձև մեթոդ :

Յետագոտական աշխատանք

³ Գևորգյան Յ. «Կարիերան ավելին է , քան զուտ աշխատանքը »: Ե. , 2011, 15-20 էջ

Յետագոտու թյուր նեմ իրականացրել Գեղարքունիքի մարզի Գեղիովիտ գյուղի Ալ. Մյասնիկյանի անվան համար 1 միջնակարգ դպրոցի, 7-րդ դասարանցիների մոտ, քանի որ այդ տարիքային խումբն է ավելի լուրջ ուսումնասիրում այդ թեման տեխնոլոգիաառարկայի շրջանակներում: Դասալսումներ են իրականացրել տեխնոլոգիայի ուսուցչուհի Յոլիաննիսյան Մարինեի մոտ՝ տղաների խումբ: Ուսումնասիրել են նաև նույն տարիքի աղջիկների խումբը, որտեղ են մտնում դասավանդում: Ուսումնասիրում թյուր ները ցույց տվեցին, որ աշակերտների գերակշիռ մասը կողմնորոշված է ավագ դպրոցում ինչ ուղղությամբ է շարունակելու, իսկ կողմնորոշվածների մեծ մասը ընտրում թյուր նը կատարել է ծնողների ուղղորդմամբ: Ծնողների կողմնորոշումը պայմանավորված է մոդայիկ մասնագիտություններով, կամ իրենց չիրականացած երազանքներով: Ծնողների մեծ մասն էլ չի գիտակցում և չունի համապատասխան գիտելիքներ և ինֆորմացիա աշխատանքային վերաբերյալ: Պատճառը կրթական համակարգի թերացումն է այդ կարևորագույն թեմայի շուրջ: Առարկան մանրակրկիտ ուսումնասիրվում է տեխնոլոգիաառարկայի դասավանդման բոլոր տարիքային խմբերում, բայց չկան պրակտիկ դասընթացներ, որոնց դերը որոշիչ է ճիշտ մասնագիտություն ընտրում անհարցում: Օտար երկրներում, մասնավորապես Եվրոպայում, միջին դպրոցից սկսած, աշակերտները ունեն հնարավորություն նախնապես տարի մասնակցել նախընտրած ոլորտում պրակտիկ դասերի, որը որոշիչ դեր է ունենում ավագ դպրոցում ավելի հիմնավորված ուղղությու ընտրելու, որը ավելի քիչ տոկոսային հարաբերություն է բենթակակլ ինի փոփոխման: Իհարկե մենք՝ ուսուցիչներս, փորձում ենք տեսականորեն տալ առավելագույն գիտելիքներ, բայց աչքը պիտի տեսնի, ձեռքը շոշափի, ուսեփական փորձը ունենա:

Աշակերտների քանակ՝ 36

Կողմնորոշված՝ 6

Ապակողմնորոշված՝ 9

Ծնողների որոշում՝ 21

Եզրակացու թյ ու ն

Ժամանակակից աշխարհը առանց տեխնոլոգիական առաջընթացին համահունչ գիտելիքների անհնար է պատկերացնել : Չարմանլի է, որ դպրոցներում առարկաներ կրորդային, թե ոչ երրորդային է համարվում, բայց կատարված հետազոտությունները և կյանքի փորձը ցույց է տալիս, որ սառաջնային առարկաներից է, որ մարդ առանց ձեռքի շնորքի՝ առակներ, հեքիաթներ, ասույթներ, «Արհեստավորը մինչև կեսօր է սոված մնում», տարածության մեջ ճիշտ կողմնորոշվելու, կյանքի հմտություններ ունենալու չի կարող գոյատևել : Թեման շատ արդիական է, թեպետ ուսումնասիրվում է բավական երկար ժամանակ, բայց մեր երկերում չունի պրակտիկ կիրառում և բանիմաց կադրեր : Ու որտեղ կան բազում անելիքներ՝ համագործակցում արտադրական ձեռնարկությունների հետ, տարբեր ոլորտների գրասենյակների հետ, առևտրային և ոչ առևտրային կազմակերպությունների հետ, հոգեբանական կենտրոնների հետ, ծնողների հետ : Գործատուին պետք է հասցնել այն ինֆորմացիան, որ իր ներդրումը ապրանքի, ուսանողի պրակտիկ գործունեության մեջ շահավետ գործարք է առաջին հերթին իր համար՝ կունենա արդեն իսկ փորձով ապագա աշխատակից, ով կողմնորոշված է, հմուտ է, և ամենակարևորը՝ սիրում է իր մասնագիտությունը : Եթե մարդը իր գործից հոգևոր բավականություն է ստանում, կլինի և ավագ ու յն մասնագետը :

Գրականության ցանկ

1. Գևորգյան Յ. «Կարիերան ավելի է, քան զուտ աշխատանքը» : Ե., 2011, 15-20 էջ :
2. Կուդրյավցև Վ.Տ. Ճանապարհներ. Նախադպրոցական կրթության զարգացման նախագծի հայեցակարգային հիմքերը / Վ.Տ. Կուդրյավցև. - Մ. : Ventana-Graf, 2007
3. Մասնագիտական կողմնորոշման ձեռնարկ» , Ե. , 2014, 27-43 էջ :

Հավելված

Դասի պլան 1

Ուսուցիչ՝ Մարգարյան Նաիրա

Առարկա՝ Տեխնոլոգիա	
Դասարան՝ 7- րդ	Ուստարի 2022-2023
Բաժին	Մասնագիտական կողմնորոշում
Թեմա	Մասնագիտության ընտրման կանոնները
Բաժնի նպատակը	Բացատրել՝ <ul style="list-style-type: none"> • ինչ է մասնագիտական կողմնորոշումը • Ինչ է նշանակում ճիշտ մասնագիտություն ընտրելը • Ինչ խմբերի են բաժանվում մասնագիտությունները

Դասի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • Ինչպես ընտրել մասնագիտությունը • Ինչ կարևորություն ունի մասնագիտության ճիշտ ընտրությունը • Բացատրել մասնագիտության ընտրության բանաձևը
Վերջնարդյունքներ	<p>Աշակերտները կարողանան հասկանալ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Աշխատանքը պետք է լինի հաճելի ,ոչ թե հոգս,(Ուզում եմ): • Ունենալ տվյալ մասնագիտությամբ աշխատելու որակներ(Կարող եմ) • Որ իրենց ընտրած աշխատանքը աշխատաշուկայում պետք է լինի նաև պահանջված(Պետք է):
Ընդհանրական խաչվող հասկացությունները:	Մասնագիտական հետաքրքրություն,պահանջարկ,առողջական վիճակի կարողություն:
Միջառարկայական կապերը:	Ինֆորմատիկա,Կենսաբանություն,Մաթեմաթիկա, Հասարակագիտություն
Անհրաժեշտ նյութեր, տեխնիկական միջոցներ:	Հարցաթերթիկներ, գրիչներ, պրոյեկտոր, համակարգիչ, ինտերնետային կապ:
Ուսուցման մեթոդներ:	<ul style="list-style-type: none"> • ԻՄԿ Իթանոււ մ, իմաստի ընկալ ու մ, կշռադասոււ մ • Իճանկար • Խճճ մեթոդ
Գործողություններ առաջադրանքեր	և Ներկայացված թեմայի ուսումնասիրություն ,վերլուծություն և քննարկում
Անցկացման վայրը	Տեխնոլոգիաի դասարան

Գնահատում	Իրականացվում է ձևավորող գնահատում ,ինքնագնահատում , փոխգնահատում:
-----------	---

Դասի ընթացքը

Նախապատրաստական մաս 5-րոպե	Կատարել հաշվառում:	
Ներկայացնել և քննարկել մոտիվների ցանկը 30-րոպե	Աշակերտներին ներկայացնեմ մոտիվների ցանկը,որը կազմված է 16 կետերից:Սկսվում է քննարկում:Աշակերտները հերթով ընտրում են կետերից մեկը և փորձում բացատրել ,թե ինչու է հենց այդ կետը մոտիվացնում իրենց:	<ul style="list-style-type: none"> • Աշակերտները հետաքրքրվում և տալիս են հարցեր տարբեր մասնագիտությունների վերաբերյալ: • Աշակերտների մոտ կամրապնդվի ու կարժևորվի մասնագիտության ճիշտ ընտրման կարևորության գաղափարը: • Կբացահայտվի և կվերացվի աշակերտների կողմից սխալ ըմբռնումները տարբեր մասնագիտությունն

		երի վերաբերյալ:
Ամփոփում 5րոպե	Վերջում ես ամփոփում եմ հիմնական մտքերը, նշում ճիշտ մասնագիտության ընտրության գաղափարի կարևորությունը:	
Գնահատում	Կատարում եմ ձևավորվող գնահատում, արժևորում սովորողների ներկայացրած հարցադրումները, կարծիքները ,քննարկմանը ակտիվ մասնակցելը:	
Տնային հանձնարարությ ուն	Գրել փոքր շարադրություն «Իմ մասնագիտությունը» թեմայով:	

Դասի պլան 2

Ուսուցիչ՝ Մարգարյան Նաիրա

Առարկա՝ տեխնոլոգիա	
Դասարան՝ 7- րդ	Ուստարի 2022-2023
Բաժին	Մասնագիտական կողմնորոշում

Թեմա	Մասնագիտական աշխատանքի տեսակների դասակարգում
Բաժնի նպատակը	<p>Բացատրել՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինչ է մասնագիտական կողմնորոշումը • Ինչ է նշանակում ճիշտ մասնագիտություն ընտրելը • Ինչ խմբերի են բաժանվում մասնագիտությունները
Դասի նպատակը	<p>Բացատրել՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինչ խմբերի են բաժանվում մասնագիտությունները • Մարդ-կենդանի բնություն խումբը • Մարդ-տեխնիկա խումբը • Մարդ-մարդ խումբը • Մարդ-նշանային համակարգ խումբը • Մարդ-գեղարվեստական խումբը
Վերջնարդյունքներ	<p>Աշակերտները հասկանան և ներկայացնեն՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Քանի խմբի են բաժանվում մասնագիտությունները • Մարդ-կենդանի բնություն խումբը • Մարդ-տեխնիկա խումբը • Մարդ-մարդ խումբը • Մարդ-նշանային համակարգ խումբը • Մարդ-գեղարվեստական խումբը
Ընդհանրական խաչվող հասկացությունները:	Մարդ-կենդանի բնություն խումբ, մարդ-տեխնիկա խումբ, մարդ-մարդ խումբ, մարդ-նշանային համակարգ խումբը, մարդ-գեղարվեստական խումբ
Միջառարկայական կապերը:	Կենսաբանություն, ֆիզիկա մաթեմատիկա, ինֆորմատիկա, նկարչություն
Անհրաժեշտ նյութեր, տեխնիկական միջոցներ:	գրիչներ, պրոյեկտոր, համակարգիչ, ինտերնետային կապ:
Ուսուցման մեթոդներ:	<ul style="list-style-type: none"> • ԻՄԿ Իլյանուև, Իմաստի ընկալ ու մ, կշռադասում • Իճանկար

		• Ծածկ մեղքող
Գործողություններ և առաջադրանքներ	և	Ներկայացված թեմայի ուսումնասիրություն , վերլուծություն և քննարկում:
Անցկացման վայրը		Տեխնոլոգիաի դասարան
Գնահատում		Իրականացվում է ձևավորող գնահատում ինքնագնահատում , փոխգնահատում:

Դասի ընթացքը

Նախապատրաստական մաս 5-րոպե	Կատարել հաշվառում:	
Ներկայացնել և քննարկել մասնագիտական աշխատանքի 5 խմբերը 30 րոպե	Աշակերտներին ներկայացնում եմ մասնագիտական աշխատանքի 5 խմբերը :Մկսվում է քննարկում:Աշակերտները հերթով ընտրում են խմբերից մեկը և փորձում բացատրել ,թե ինչ կարևորություն ունի այդ խմբի մասնագիտությունները մեր կյանքում:	<ul style="list-style-type: none"> • Աշակերտները հրցեր են տալիս տարբեր խմբերի վերաբերյալ: • Հետաքրքրվում ,թե որ խմբում ինչպիսի մասնագիտություններ են մտնում:
Ամփոփում 5րոպե	Վերջում ամփոփում եմ մասնագիտությունների հինգ խմբերը, նշում դրանց	<ul style="list-style-type: none"> • Կբացահայտվի ,թե որ մասնագիտությունները որ խմբում են մտնում

	կարևորությունը ճիշտ մասնագիտության ընտրության հարցում:	,տվյալ խմբի և մասնագիտության կարևորությունը մեր կյանքում: <ul style="list-style-type: none"> • Աշակերտների մոտ կամրապնդվի ու կարժևորվի մասնագիտության ճիշտ ընտրման կարևորության գաղափարը:
Գնահատում	Կատարում եմ ձևավորվող գնահատում, արժևորում սովորողների ներկայացրած հարցադրումները, կարծիքները ,քննարկմանը ակտիվ մասնակցելը:	
Տնային հանձնարարություն	Գրել փոքր շարադրություն մասնագիտության հինգ խմբերից որևէ մեկի մասին:	